

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס מחזאות ישראלית- בין מגמות עולמיות לאפיונים מקומיים

פרופ' רועי הורוביץ- המחלקה לספרות משווה

Comparative look at Israeli dramaturgy- between Global
 and Local
 33-925-01

שיעור	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
א	סמסטר:
שני, 1400-1530	יום ושעה
לפי תיאום מראש	שעת קבלה:
Roy.horovitz@biu.ac.il	מייל מרצה:
	קישור לאתר מודל:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

התיאטרון הישראלי דהיום הוא זירת פעילות אינטנסיבית (שלא לומר, אינפלציונית) ורב-פנים. אולם, לא תמיד היו כך פני הדברים. יהודים, בשונה מבני עמים ותרבויות אחרים, הדירו רגליהם מפעילות תיאטרוןית במשך מאות בשנים, והחלו לעסוק בה בהתמדה רק בשלהי המאה ה-19.

במהלך הלימוד, נתחקה אחר ההיסטוריה הקצרה (יחסית) הזו ולאחר מכן, לשרטט את קלסטר פניו של התיאטרון הישראלי, תוך השוואה עם המקובל במקומות אחרים בהקשרים פוליטיים, חברתיים ואמנותיים. בין היתר, נעמוד על יחסה האמביוולנטי של היהדות לעצם העיסוק בתיאטרון, מאפיינים בולטים של הרפרטואר המוצג בעולם ובמקומותינו (המגמה הרווחת של עיבוד יצירות ספרותיות לבמה, התעצמות 'הקול הנשי' בשנים האחרונות), המחזאים הבולטים ועוד.

הלימוד יתבסס על הרצאות פרונטאליות, דיונים בכיתה, צפייה בקטעי וידאו, ביקור מאורגן בהצגות תיאטרון ומפגש עם אמנים ואישים בולטים בתחומי העשייה התיאטרונית בארץ.

מטרות/תוצרי הלמידה

בסיום הקורס, הלומדים:

1. יכירו היטב את עולם התיאטרון הישראלי, מחזאיו הבולטים ומגמותיו ההיסטוריות והעכשוויות, בהשוואה לנעשה במקומות אחרים במערב
2. יבינו לעומק תמות מרכזיות ביצירה הדרמטית המקומית, ומיקומן בתוך הקשר סוציו-היסטורי-תרבותי רחב
3. יפתחו כישורי צפייה מושכלת וביקורתית יותר בהצגות תיאטרון
4. ישכללו את יכולת הקריאה של מחזות, המיועדים להצגה בימתית, ויפיקו הנאה מרובה יותר מכך ומביקור בתיאטרון (יעד נשאף).

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה מעצבת
1	היכרות, מעבר על הסילבוס, שפת התיאטרון, מדינת ישראל כאימפריה תיאטרונית			
2	יהדות ותיאטרון-יחסי אהבה-שנאה, מיפוי היסטורי קצר של הסצנה התיאטרונית בתרבות המערבית ובמקומותינו		המאמר "The Impossible Birth of a Jewish Theatre" / Corina Shoef	
3-5	חנוך לוין- הילד הרע של התיאטרון הישראלי. דיון במאפייניה של כתיבה סאטירית, ובזיקתו המובהקת של לוין למסורת האקזיסטנציאליזם והאבסורד	קריאה משותפת של סצינות נבחרות, משחקי תפקידים, צפיה בקטעים מתוך הצגות	המחזות "מלאכת החיים", "יעקובי וליידנטל", "הילד חולם", "אשכבה", "מחכים לגודו" / בקט	
6-7	נסים אלוני- האופציה הבארוקית של התיאטרון המקומי	צפיה בקטעים מתוך הצגות	המחזות "הנסיכה", האמריקאית",	

	"הכלה וצייד הפרפרים"			
8-9	יהושע סובול- יצואן מצטיין של דרמה עברית. דיון באסכולת התיאטרון האפי והפוליטי, מבית מדרשם של ברכט ופיסקטור.	קריאה משותפת של סצינות נבחרות, משחקי תפקידים, צפיה בקטעים מתוך הצגות	המחזות "גטו", "ליל העשרים", "אמא קוראז' וילדיה" / ברכט, "מעגל הגיר הקווקזי" / ברכט (קריאה נוספת, להעשרה: הרומן "שתיקה")	
10-11	התעצמות ה"קול הנשי"- דיון בהדרת הנשים ההיסטורית על במת התיאטרון למן יוון העתיקה ועד למאה ה 17, המהפכה הפמיניסטית של שנות ה 60- ופוליטיקת הזהויות. יצירותיהן של שולמית לפיד, ענת גוב, עדנה מזי"א, הדר גלרון, סביון ליברכט ואחרות.	קריאה משותפת של סצינות נבחרות, משחקי תפקידים, צפיה בקטעים מתוך הצגות	המחזות "הוא הלך בשדות", "בעלת הארמון", "רכוש נטוש", "משחקים בחצר האחורית", "מקווה", "חברות הכי טובות", "מונולוגים מהואגינה" / איב אנסלר, "חדר משלך" / וירג'יניה וולף	הקלטה עצמית של משוב לאחד המחזות ה"נשיים", לפי בחירתו של כל אחד מהלומדים
12-13	ייצוגי השואה במחזאות הישראלית והגרמנית, אסכולת תיאטרון האבסורד	קריאה משותפת של סצינות נבחרות, משחקי תפקידים, צפיה בקטעים מתוך הצגות	המחזות "ילדי הצל", "הבנאליות של האהבה", "שם נרדף", "חזון" / פטר הנדקה, "מחכים לגודו" / בקט	
14	מן הספר אל הבמה- על תופעת העיבודים הספרותיים			

30% בציון הסופי	השתתפות פעילה במהלך הדיונים בכיתה
20% מהציון הסופי	הערכה מעצבת במהלך הסמסטר
50% מהציון הסופי	עבודה מסכמת בסיום הקורס

דרישות הקורס

קריאת המחזות הנדרשים לכל שיעור, השתתפות פעילה בדיונים בכיתה, הגשת עבודה קצרה במהלך הקורס, עבודת-בית מסכמת.

דרישות קדם

הקורס מתאים לסטודנטים בכל השנים, בעלי עניין בתחום הנדון.

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה

חומר חובה לקריאה:

כל המחזות שבסילבוס, כמפורט בטבלה שלעיל.

Shoef, Corina. "The Impossible Birth of a Jewish Theatre",
https://www.dropbox.com/s/paiq5fy7bdpwtj4/impossible_birth_of_a_jewish_theatre.pdf?dl=0

חומר לקריאה מומלצת – קריאת העשרה

אהרוני, רחל. היער שבבטן- על מחזות נסים אלוני. תל אביב: הוצאת תג, 1997.

אוריין דן, דרמה ותיאטרון. תל אביב: הוצאת אור-עם, 1988.

אוריין, דן. ממחזה להצגה. תל אביב: הוצאת אור-עם, 1988.

בן מרדכי, יצחק. ליידים אנד ג'נטלמן אנד ליידים-עיונים ביצירתו של נסים אלוני. באר שבע: אוניברסיטת בן גוריון, 2004.

ברוקט, אוסקר ג'. תולדות הדרמה והתיאטרון. רמת גן: הוצאת מסדה, 1987.

וולף, ו. חדר משלך. תרגום: יעל רנן. תל אביב: ידיעות ספרים, 2007.

יערי, נורית ושמעון לוי. חנוך לוין- האיש עם המיתוס באמצע. הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2004.

יערי, נורית. על מלכים, צוענים ושחקנים" מחקרים ביצירתו התיאטרונית של נסים אלוני. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד. 2005.

כספי, זרבה. היושבים בחושך- עולמו הדרמטי של חנוך לוין: סובייקט, מחבר, צופים. הוצאת כתר, 2005.

לוי, שמעון (וקורונה שואף). קאנון התיאטרון הישראלי. תל אביב: הוצאת אור-עם, 2002.

מלצר, מולי. חנוך לוין בלי פסיכולוגיה, בלי שטויות. ספרי עליית הגג, 2024.

נגיד, חיים. בגנות האשליה- מחקר על הז'אנר התיעודי בדרמה העברית. תל אביב: אסף והוצאת ספרא, 2009.

נגיד, חיים. צחוק וצמרמורת- מונוגרפיה על חנוך לוין. תל אביב: אור עם, 1998.

עפרת, גדעון. הדראמה הישראלית. תל אביב: הוצאת צ'ריקובר בשיתוף עם האוניברסיטה העברית בירושלים, המכון לאמנויות, 1975.

פיינגולד, בן עמי. השואה בדרמה העברית. הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2012.

קינר, גד (עורך, בשיתוף אלי רוזיק ופרדי רוקם). הקאמרי- תיאטרון של זמן ומקום. הוצאת אוניברסיטת תל אביב, הפקולטה לאמנויות ע"ש יולנדה ודוד כץ, 1999.

שוהם, חיים. הדראמה של "דור בארץ" (אתגר ומציאות בדראמה הישראלית). תל אביב: הוצאת אור-עם, 1989.

שוהם, חיים. תיאטרון ודרמה מחפשים קהל. תל אביב: הוצאת אור-עם, 1989.